

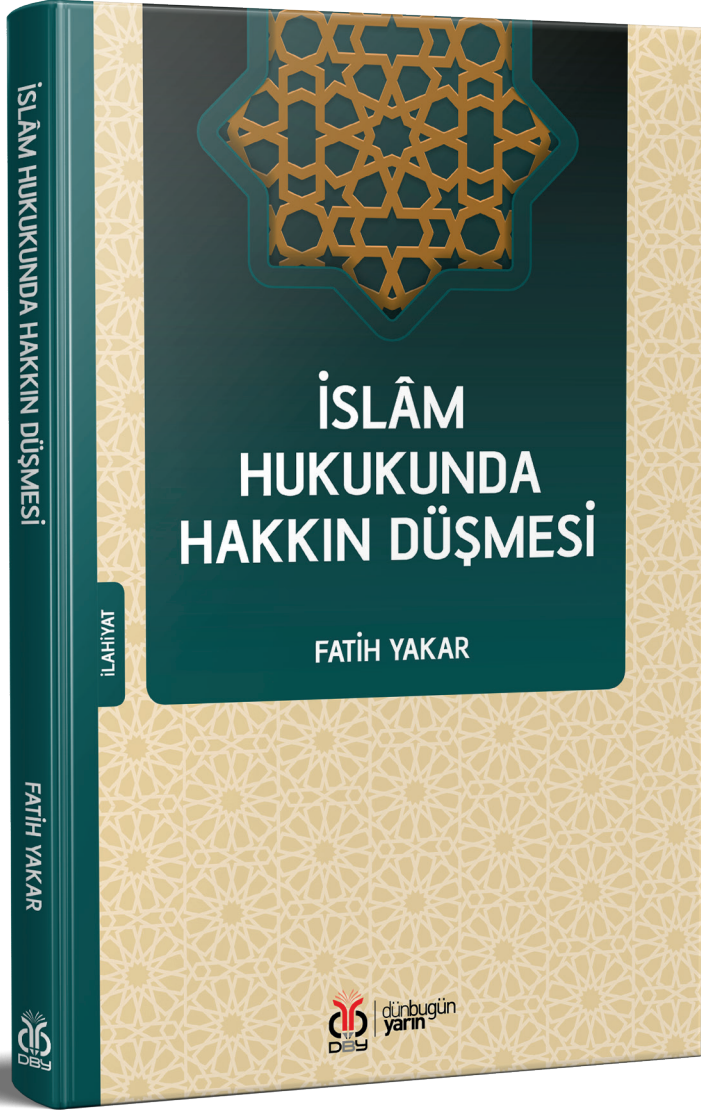
İSLÂM HUKUKUNDA HAKKIN DÜŞMESİ

FATİH YAKAR

İLÂHIYAT

dünbugün
yarin

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2023, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 285
İlahiyat: 21

ISBN 978-625-8371-96-3
Sertifika No: 52315

1. Baskı: İstanbul, Mayıs 2023

Yazar: Fatih Yakar

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Seyyid Sancak

Kitap Editörü: İlyas Kaplan

Kapak/Mizanpaj: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.
(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

İslâm Hukukunda Hakkın Düşmesi
/ Fatih Yakar (Dr. Öğr. Üyesi) ___ Editör: İlyas Kaplan (Doç. Dr.)
İstanbul: DBY Yayınları, 2023.
178 s. ; 13,5 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 285) ___ Dizin var.
ISBN 978-625-8371-96-3
1. İlahiyat 2- Fıkıh 3- İslam Düşüncesi

Bu kitap 03.09.2010 tarihinde Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri anabilim dalı, İslam Hukuku bilim dalında, Prof.Dr. Celal Yeniçeri danışmanlığında tamamlanan "İslam Hukukunda Hakkın Düşmesi" başlıklı doktora tezinin tekrar gözden geçirilmesiyle hazırlanmıştır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Kısaltmalar	9
Önsöz	11
Giriş	15
I. Konunun Mahiyeti ve Çalışmanın Amacı	15
II. Kaynakların Tanıtımı	18

BİRİNCİ BÖLÜM

İslâm ve Günümüz Hukukunda Hak Kavramı

I. İslâm Hukukunda Hak Kavramı	23
A. Sözlükte Hak	23
B. Kur'ân-ı Kerîm ve Hadislerde Hak	24
1. Kur'ân'da Hak	24
2. Hadislerde Hak	25
C. Hakkın Unsurları ve Son Donem Hukukçularının Hak Kavramıyla İlgili Yaklaşımları	27
1. Hakkın Unsurları	27
2. Son Dönem İslâm Hukukçularının Hak Kavramıyla İlgili Yaklaşımları	28
D. İslâm Hukukunda Hakkın Çeşitleri	29
1. Allah Hakkı-Kul Hakkı	29

2. Karma Haklar	32
3. Ayna İlişkin Haklar-Zimmete İlişkin Haklar	32
4. Milk-Hukuk-İbâha Ayrımı.....	34
II. Günümüz Hukukunda Hak Kavramı ve Hakkın Çeşitleri.....	35
A. Hak Kavramıyla İlgili Hukukçuların Yaklaşımları	35
1. İrade ve Menfaat Nazariyesi.....	36
2. Karma Nazariye.....	37
B. Kamu Hakları-Özel Haklar	37
C. Günümüz Hukukunda Özel Hakların Çeşitleri.....	39
1. Mutlak Haklar	39
2. Nisbî Haklar	41
D. Konularına Göre Özel Haklar ve Yenilik Doğuran Haklar.....	41
1. Konularına Göre Özel Haklar	41
2. Yenilik Doğuran Haklar.....	42

İKİNCİ BÖLÜM

İslâm Hukukunda Hakkın Düşmesi

I. Hakkın Düşmesinin Mahiyetiyle İlgili Kavramlar	43
A. Hakkın Düşmesi ve Zaman Aşımı (Tekadüm)	43
B. Hakkın Düşmesi ve İmkânsızlık	44
C. Hakkın Düşmesi ve Damân/Tazmîn.....	45
D. Hakkın Düşmesi ve Hukûkî Konum	46
II. Hakkın Düşmesi Örneklerinde Kullanılan İfade ve İzahlar... 47	
A. Hükmün Kendisinin Düşmeyi Göstermesi	47
B. Hükmün Gereği Olarak Hakkın Düşmesi.....	49
III. Hakkın Düşmesi Örneklerine Genel Bir Bakış	50
A. İbadetlerde Hakkın Düşmesi	50
B. Münâkehât Bölümleri ile İlgili Konularda Hakkın Düşmesi	52
C. Müfârakat/Ayrılmalarda Hakkın Düşmesi	54
1. Nafaka Konusunda Hakkın Düşmesi.....	56
2. Muhâla'a Konusunda Hakkın Düşmesi.....	56

D. Mu'âmelât Alanlarında Hakkın Düşmesi	57
1. Bey' 'Akdi ve Muhayyerlikler.....	57
2. İkâle ve Havale	58
3. Şehadet, Şahitlik Hakkının Düşmesi	60
4. Vekâlet	61
5. Sulh	62
6. Vedîta, Ariyet ve Hibe	64
7. Kölelik	66
8. İkra, Hacr ve Gasp.....	69
9. Şüf'a	71
E. Ukûbât	72
1. Hadler ve Kisas.....	72
2. Hırsızlık.....	74
3. Kisas.....	76
F. Ferâ'iz	77
IV. Hakkın Düşmesi Örnekleriyle İlgili Hukuk Kaideleri.....	78
V. Dînî Hak-Kazâî Hak Ayrımıyla Hakkın Düşmesinin İlişkisi... 81	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sebepleri Açısından Hakkın Düşmesi

I. Hukûkî Olay ile Hakkın Düşmesi	85
A. Ölüm.....	85
1. Hakikî Ölüm ile Hakkın Düşmesi.....	85
2. Hükmî Ölüm ile Hakkın Düşmesi	115
B. Telef, Hukûkî Teğayyür ve Karışma	125
C. Ehliyet Ârızaları.....	133
D. Zamanın Geçmesi/Tekadüm.....	136
1. Genel Olarak Zaman Aşımının Tanımı.....	136
2. Şüf'a hakkında zaman aşımı	138
3. Şart muhayyerliğinde zaman aşımı.....	139
II. Hukûkî Eylem ve Hukûkî Eylemsizlik Sebebiyle Hakkın Düşmesi	140
A. Hukuki Eylem.....	140
1. Öldürme	140

2. İkrâh/İcbâr.....	143
2. Çelişkili Davranışlar	145
4. Rızaya Delâlet Eden Fiiller.....	146
5. Yasaklılık Sonucunu Doğuran Fiillerle Hakkın Düşmesi	150
6. Süt Emme	152
B. Hukûkî Eylemsizlik Sebebiyle Hakkın Düşmesi.....	154
1. Sükût ile Hakkın Düşmesi.....	154
2. Hakkı Kullanmama ya da Kullanamama ile Hakkın Düşmesi	156
III. Hukûkî İşlem ile Hakkın Düşmesi.....	158
A. Hukuki İşlemin Tabîi Sonucu Olarak Hakkın Düşmesi..	158
B. Iskât Niteliği Taşıyan İşlemlerle Hakkın Düşmesi.....	160
C. Hukûkî İşlemin Dolaylı Yoldan Hakkın Düşmesine Etki Etmesi.....	160
Sonuç	163
Kaynakça	165
Dizin	171

Önsöz

Müslüman bireyin Kur'ân ve Sünneti hayatının her aşamasında ortaya çıkabilecek sorunlara çözüm üretmek amacıyla anlama ve tahlil etme çabası; Hz. Peygamber (s.a) döneminde başlamış, İslâm dininin sorgulamayı ve araştırmayı teşvik eden buyruk ve tavsiyeleriyle özellikle Hz. Peygamber'in ölümünü takip eden yüzyıllarda en üst seviyeye ulaşmıştır. Bu çaba sonucunda başta inanç alanı olmak üzere ibadetler ve hukûkî ilişkilere ilişkin bilim dalları teşekkül etmiş, bu zihni açılmadan İslâm medeniyeti, sonrasında da Batı medeniyeti fazlasıyla istifade etmiştir.

İslâm Hukuku, sözü edilen anlama çabası çerçevesinde özellikle hicrî beşinci yüzyılda olgunluğa erişmiş, mezhepler ve mezheplere ait sistematik alt yapılar ve buna bağlı hüküm demetleri bilim tarihinde yerini almıştır.

“*Hakkın Düşmesi*” İslâm Hukukunda, hukûkî olay, hukûkî eylem ya da hukûkî işlemlere bağlanan hukûkî sonuç olarak tanımlanabilir. Bu sonuç doğrudan hüküm şeklinde tezahür edebileceği gibi, hükmün tabîi bir gereği, zorunlu bir uzantısı olarak da ortaya çıkabilir. “*İslâm Hukuku'nda Hakkın Düşmesi*” ismini taşıyan bu çalışmamızda biz, az önce bahsedilen gerek doğrudan hüküm şeklinde, gerekse hükmün gereği şeklinde gerçekleşen hakkın düşmesi örneklerini tespit ve tahlil etmeye çalıştık.

Çalışmamızın birinci bölümünde İslâm Hukuku ve günümüz hukukunda hak kavramını ve hakkın çeşitlerini ana hatlarıyla inceledikten sonra, hakkın düşmesiyle ilgili sistematik ve kavram odaklı izahlar yapmaya çalıştık. Bu çerçevede hakkın düşmesi örneklerinin, fıkıh kaynaklarında yer alan bahislere dağılımı ve hakkın düşmesi örneklerinin kaba bir haritası verilmeye çalışıldı.

İkinci bölümde hakkın düşmesinin sebepleri, hakkın düşmesi örneklerinin bağlı bulunduğu üst başlıklar altında ve bir nazariye görünümünde açıklandı. Bu açıklamalar sırasında dört mezhep mukayeseli tahlil ve izahlar, konuya farklı bakış açılarının getirilmesi açısından önem taşıyordu. Diğer taraftan böyle mukayeseli bir yaklaşım, mezheplerin hüküm üretirken dikkate aldıkları ölçütler, hukuk kaideleri, hükme varmada kullanılan usûl ve tekniklerin tespit edilmesine imkân sağladı. Bu bölümde hakkın düşmesi örneklerine ait hükümlere kaynaklık eden gerekçeler, bizim yapacağımız tespitlerin de veri tabanını oluşturdu.

Tespit edebildiğimiz kadarıyla hakkın düşmesiyle ilgili gerek *Türkiye’de* gerekse *Arap dünyasında* şimdiye kadar çalışma yapılmadığından, ortaya koyduğumuz bu eser bir ilk olma niteliği taşıyor olabilir. Bununla birlikte böyle bir başlangıç, hakkın düşmesinin mahiyetini, alt yapısını ve arka planını tespit etmek, tespit edilecek örnekleri fıkıhın bütün başlıklarında aramak, ulaşılan sonuçları düzenli olarak üst başlıklara bağlamak gibi çalışmalarını gerekli kılmıştır. Bu mesaide hakkın düşmesi gibi görünen hakkın hiç olmaması ya da hiç doğmaması sonucunu ifade eden örneklerin ayıklanması da önemli paya sahip oldu.

Konuların anlatımında mutlak olarak nakledilen hükümler Hanefî mezhebine ait olup, diğer mezheplerin hüküm ve yaklaşımları sunulurken ilgili mezhep özellikle zikredildi. Hakkın düşmesinin sebeplerini dört mezhep mukayeseli olarak incelediğimiz ikinci bölümde hukûkî olay ve hukûkî eylem başlıkları hacim olarak bölümün tamamına yakın yer tutarken, hukûkî işlem ile hakkın düşmesi başlığını mezhepler arası mukayeselere gitmeden ana örneklerine değinerek aktarma yolunu seçtik. Hukûkî işlemle hakkın düşmesi, önemli ölçüde

ıskat, yani hakkın düşürülmesi anlamını ifade ettiğinden, söz konusu bölümü, hakkın düşmesinin mütemmim bir cüz’ü niteliğinde göstermeyi uygun bulduk.

Mesele ve örneklerinin tespit, tahlil ve gerekçelerinin araştırılması sırasında mümkün olduğu kadar mezheplerin ana kaynaklarından yararlanmaya çalıştık. Anlatımlarımızda mümkün mertebe *Türkçe* kelimelerin kullanılması, yalınlık ve sadelik esas oldu. Bununla birlikte teknik fıkıh meselelerinde ve özellikle gerekçelerin nakillerinde ana fikri verirken fıkıhın kavram çerçevesinden çok fazla çıkılmadı. *Arapça* ifadelerin yanına mümkün mertebe ayrıç ile *Türkçe* karşılıkları verilerek konunun ve kavramların daha iyi anlaşılmasına çalışıldı. Diğer taraftan Arapça kelimelerin yazımında; mümkün mertebe transkripsiyon işaretleri konularak, kelimelerin asıllarına uygun yazılması ve okuyucunun yanlış algılamasının önüne geçilmesi hedeflendi.

Şimdiye kadar çalışma yapılmamış bir konuda, fıkıhın önemli bir kısmı esas alınarak ve ciddi ölçüde dört mezhep mukayeseli olarak yapılan bu çalışmanın gerek alanının genişliği, gerekse ilk olarak yapılıyor olması hata ve eksikleri beraberinde getirebilecektir. Diğer taraftan zikredilen genişlikte yapılan bir çalışmada, teferruata girmekten mümkün mertebe kaçındık. Konunun anlaşılması için yeterli ölçüde izahlarla bölümleri işlemeye çalıştık. Bu çerçevede özellikle klasik fıkıh kitaplarındaki hükümler ve bunlara getirilen izahlar tespit ve tahlillerin kaynağını oluşturdu.

İlim sahasına adım atmama vesile olan, yetişmemde emeği geçen bütün hocalarıma, çalışmalarına imkân tanıyan, her bunalımda ruhumu ferahlatan ve beni tekrar masa başına oturtan fedakâr eşime çok teşekkür ederim. Bu çalışma, fikha ilgi duyan ve bu ilgiye bağlı olarak kafasında soru işaretleri taşıyan insanların zihninde ufak da olsa bir ışık oluşturabilirse kendimi ziyadesiyle bahtiyar sayacağım.

Fatih Yakar
Beylikdüzü, Nisan 2023

Kaynakça

Kur'ân-ı Kerîm.

Acar, Halil İbrahim, İslâm Hukukunda Kadınlara Tanınan Mâlî Haklar, (Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, danışman: Hamza Aktan, Erzurum 1994.

Ahmed b. Hanbel (ö. 241/855), el-Müşned, I-VI, Bulak 1313.

Ali el-Haffif, Ahkâmü'l-Mu'âmelâti's-Şer'iyye, Kahire, t.s.

-----, ed-Damân fi'l-Fıkhî'l-İslâmî, *Kahire* 1971.

-----, el-Milkiyyefi's-Şer'ati'l-İslâmiyye, *Dâru'l-fikri'l-'Arabî*, 1996, by.

Ali Haydar Efendi (ö. 1936), Dürerü'l-Hukkâm Şerh-u Mecelleti'l-Ahkâm, *İstanbul* 1330.

Ansay, Sabri Şakir, Hukuk Tarihinde İslâm Hukuku, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları 1958.

Bâbertî, Muhammed b. Muhammed Ekmelüddîn (ö. 786/1384), el-'Inâye fi Şerhi'l-Hidâye, I-IX, (İbnü'l-Hümâm, Fethu'l-Kadîr kenarında) Beyrut, ts **Bâcî,** Ebû'l-Velîd Süleyman b. Halef el-Endülûsî, (ö. 478/1081), el-Müntekâ Şerhu Muvatta'-i Mâlik, I-IX, Beyrut 1999.

Bardakoğlu, Ali, "Hak", DİA, XV, 139-151.

Buhûfî, er-Ravdu'l-Murbî, (thk. Beşir Muhammed Uyûn), Lübnan 1999.

Bilge, Necip, Hukuk Başlangıcı, Turhan Kitabevi (Gözden geçirilmiş 12. baskı), ts.

Bilmen, Ömer Nasuhi (ö. 1971), Hukuk-i İslâmiyye ve Istilâhât-ı Fıkhıyye Kamusu, I- VIII, Bilmen Yayınevi, İstanbul 1976.

Buhârî, Ebû Abdillâh Muhâmmad b. İsmail (ö. 256/869), el-Câmi'u's-Sahîh, I-VIII, İstanbul 1315.

Cevherî (ö. 400/1009), Ebû Nasr İsmail b. Hammad, (ö. 398) es-Sihâh, Dâru'l-Hadis, Kahire 2009.

Çağrı, Mustafa, "Hak", DİA, XV, 137-139.

Dârekutnî, Ali b. Ömer (ö. 385/995), es-Sünen, I-IV, Kahire 1966.

- Dârimî, Ebû Muhammed Abdullah** (ö. 255/868), es-Sünen, I-II, Beyrut 1991.
- Debûsî, Ebû Zeyd Ubey'dullah b. Ömer** (ö. 430/1038), Takvîm-ü Usûlî'l-Fıkh, I-II, Dâru'l-İmâm Ebû Hanîfe, 2005.
- , el-Esrâr fi 'l-usûl ve 'l-furû', I-II, (nşr. Salim Özer) (Erciyes Üniversitesi S.B.E. Basılmamış Doktora tezi), Kayseri 1997.
- Dimyâtî, İ'â'netü't-Tâlibîn**, I-IV, Dâru'l-feyhâ, Dimaşk 2006.
- Düreynî, Fethî**, Nazariyyetü't-Te'assüf fi isti'mâli'l-Hak fi'l-Fıkhî'l-İslâmî, Dimaşk, 1988.
- , el-Hak ve Medâ Sultanü'd-Devle fi Takyîdih, *Bey'rut* 1984.
- Ebû Sünne**, Ahmed Fehmi, Nazariyyetü'l-Hak, Kahire 1971.
- Erdoğan, Mehmet**, Fıkh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1998.
- Gazâlî**, el-Vecîz, fi Fıkhî'l-İmami's-Şafi'î, (thk. Ali Muavvaz-Âdil Abdü'l-Mevcud), Beyrut 1997.
- Gözübenli, Beşir**, "Âriyet", DİA, III, 380.
- Güriz, Adnan**, Hak Kavramı, Çağdaş Hukuk Felsefesi ve Hukuk Kuramı İncelemeleri, s. 141-148; (Haz. Hayrettin Ökçesiz).
- Halebî İbrahim**; (ö. 956/1549), Mülteka'l-Ebhur, Temel Neşriyat, İstanbul ts.
- Hereviyyü'l-Kârî**, Nûru'd-Dîn b. Hasan Ali b. Sultan Muhâmmed (ö. 930), Fethu Bâbi'l-İnâye bi Şerhi'n-Nükâye (Muh'âmmed Nezzar Temim-Heysem Nezzâr Temim), Dâru'l-Erkâm, Beyrut ts.
- İbn Abdilber, Ebû Ömer Yusuf b. Abdillâh b. Muhammed** (ö. 463/1071), (Sâlim Muhammed Ata-Muhammed Ali Muavvaz), el-İstizkâr, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 2006.
- İbn Âbidîn**, Muhammed Alâuddîn (ö. 1252/1836), Minhâtü'l-Hâlik 'ale'l-Bahri'r-Râik, I-IX, (el-Bahru'r-Râik kenarında) (thk. Zekeriya Umeyrât), Beyrut 1997.
- , Reddü'l-Muhtâr Aleddürri'l-Muhtâr Şerhu Tenvîri'l-Ebsâr, (thk. Âdil Ahmed Abdü'l-Mevcud-Ali Muhammed Muavvaz), Beyrut 2003.
- İbn Cüzey, Ebû'l-Kâsım Muhammed b. Ahmed** (ö. 741/1310), Kavânîmü'l-Fıkhîyye, (thk. Abdülkerim Fudaylî), Beyrut 2005.
- İbn Hazm, Ebû Muhammed Ali b. Ahmed** (ö. 456/1064), el-Muhallâ, (Yayına hazırlayan Hasan Abdü'l-Mennâr), Bey'tü'l-Efkâri'd-Düveliyye ts., by.
- İbn Kudâme, Ebû Muhammed Abdullah b. Ahmed** (ö. 620/1223), el-Muğnî, I-II, (thk. Râid Sabri b. Ebî Ulfê), Beytü'l-Efkâri'd-Düveliyye, ts., by.
- İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed el-Kazvîni** (ö. 273/886), es-Sünen, I-II, (nşr. M. Fuad Abdülbâkî), Kahire 1952'den İstanbul 1981.
- İbn Manzûr, Ebu'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem** (ö. 771/1369), Lisânü'l-'Arab, I-XV, Bulak 1299-1308.
- İbn Melek, İzzüddîn Abdullatîf** (ö. 801/1398), Şerhu Menâri'l-Envâr, Salah Bilici Kitabevi, İstanbul ts.
- İbn Nüceym, Zeynüddîn b. İbrahim** (ö. 970/1562), Bahru'r-Râik Şerhu Kenzi'd-Dekaik, I-IX, (thk. Şeyh Zekeriya Umeyrât), Beyrut 1997.

- , el-Eşbâh ve'n-Nezâir (*İbn Âbidîn'in* "Nüzhetü'n-Nevâzir 'ale'l-Eşbâh ve'n-Neâiz" ile birlikte) (thk. Muhammed Mutî Hâfiz), Dâru'l-Fıkr, Beyrut 1986.
- İbn Receb, Ebû'l-Ferec Abdurrahman** (ö. 795/1393), el-Kavâ'id fi'l-Fıkh, (thk. İyad b. Abdillatif b. İbrahim el-Kaysî), Bey'tü'l-Efkâri'd-Düveliyye, Lübnan 2004.
- İbn Rüşd, Ebû'l-Vefid Muhammed b. Ahmed el-Hafid el-Kurtubî** (ö. 595/1198), Bidâyetü'l-Müctehid ve Nihâyetü'l-Muktesid, I-IV, (thk. Abdülmecid Tume Halebî), Dâru'l-Ma'rife, Beyrut 1997.
- İbnü'l-Hümâm, Kemâlüddîn Muh'âmmed b. Abdülvâhid** (ö. 861/1456), Fethu'l-Kadir, I-IX, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-'Arabî, Beyrut ts.
- İmam Muh'âmmed b. Hasan eş-Şeybânî** (ö. 189/805), Kitâbü'l-Asl, I-V, (Tashih ve Ta'lîk Ebu'l-Vefâ el-Afgânî), Beyrut 'âlemü'l-Kütüb, Bey'rut ts.
- , el-Câmiu's-Sağır (Leknevî'nin Şerhi en-Nâfi'u'l-Kebîr ile birlikte), 'Âlemü'l-Kütüb, Beyrut ts.
- , el-Câmi'u'l-Kebîr, ta'lîk Muhammed Muhammed Tâmir, Beyrut 2000.
- , es-Siyerü'l-Kebîr, I-III, (Serahsî'nin şerhiyle birlikte) (thk. Abdullah Muhammed Hasan İsmail eş-Şafi'î), Bey'rut 1997.
- , Kitâbü'l-Hucce 'alâ Ehl-i Medîne, I-II, (*Seyyid Mehdi Hasan el-Kiylânî el-Kâdirî*'nin ta'lîkleriyle birlikte) 'Âlemü'l-Kütüb, Beyrut 2006.
- İsevî, Ahmed İsevî**, Nazariyyetü't-Te'assüf fi İsti'mâli'l-Hak fi'l-Fıkhî'l-İslâmî, "Mecelletü'l-'Ulûmi'l-Kânûniyye ve'l-İktisâdiyye", *Kahire* 1963.
- Kâmil Mûsa**, Ahkâmü'l-mu'âmelât, *Lübnan* 1991.
- Karâfî**, Şihâbü'd-Dîn, el-Furûk, I-IV, (thk. Abdü'l-Hamid Hündâvî), Mektebetü'l-'Asriyye, Beyrut 2007.
- , ez-Zehîra, Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, 1994.
- Kâsânî, Ebû Bekir Alâüddîn b. Mes'ud** (ö. 587/1191), Bedâ'iu's-Sanâyi' fi Tertîbi's-Şerâyi', I-VII, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Bey'rut 1986.
- Kaya, Ali**, İslâm Hukukunda Sebepsiz Zenginleşme, Bursa 2005.
- Kudûrî, Ebû'l-Hüseyn Muhammed** (ö. 428/1036), el-Muhtasar, Dimeşk 2002.
- Mâverdi, Ebû'l-Hasan Ali b. Muhammed** (ö. 450/1058), Hâvi'l-kebîr, I-XXII, (thk. Abdullah Muhammed Necib Avame), Beyrut 2009.
- Mavsilî, Abdullah b. Mahmud** (ö. 683/1284), Kitâbü'l-İhtiyâr li ta'lîli'l-Muhtar, I-IV, (Halid Abdurrahman el-Ak'ın ta'lîkiyle birlikte), Dâru'l-Ma'rife, Beyrut 2002.
- Mehmesânî, Subhi**, en-Nazariyyetü'l-'Amme li'l-Mücebât ve'l-'Uküd fi's-Şer'ati'l-İslâmiyye, Beyrut 1948.
- Merginânî, Burhânüddîn** (ö. 593/1197), el-Hidâye Şerhu Bidâyeti'l-Mübtedî, I-IV, Kahraman yayınları İstanbul 1986.

- Mevsûatü'l-Fıkhiyye**, “el-Hakk” I-XXXXV, Vizâratü'l-Evkâf ve’s-Şu’ûni’l-İslâmiyye, Kuveyt 1989.
- Meydânî, Abdülgâniy el-Ġuneymî ed-Dimeşkî** (ö. 1298/1881), el-Lübâb fî Şerhi’l-Kitâb, Mektebetü’l-‘İlm 2002.
- Muhammed Yusuf Mûsâ**, el-Fıkhü’l-İslâmî, Dâru’l-Kitâbi’l-‘Arabî, Kahire ts.
- Mukâtîl b. Süleyman el-Belhî** (ö. 150/767), el-Eşbâh ve’n-Nezâir fî’l-Kur’âni’l-Kerîm, (nşr. Abdullah Mahmud Şehhâte), Kahire 1994.
- Muhammed Zeki Abdülber**, Ahkâmü’l- mu’âmelâti’l-mâliyye, Kahire 1997.
- Müslim b. Haccâc, Ebü’l- Hüseyin el-Kuşeyrî** (ö. 261/874), el- Câmi’u’s-sahîh, I-V, (nşr. M.Fuad Abdülbâkî), Kahire 1955-1956.
- Müzenî**, Muhtasar, Dâru’l-ma’rifê, Lübnan ts.
- Nesâî, Ebü Abdirrahman b. Şuayb** (ö. 303/915), es-Sünen, I-VIII, Kahire 1312.
- Nevevî, Ebu Zekeriya Muhyiddin** (ö. 676/1272), Kitâbü’Mecmû’ Şerhu’l-Mühezzeb li’s- Şîrâzi, I-XXV, (thk. Muhammed Necib el-Mutî), Dâru İhyâi’t-Türâsi’l- ‘Arabî, Beyrut ts.
- Oğuzman, Kemal**, Medeni Hukuk Dersleri, Filiz Kitabevi, İstanbul 1994.
- Oğuzman-Seliçi-Oktay**, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), Filiz Kitabevi, İstanbul 1999.
- Ömerî, İsmail**, el-Hak ve Nazariyyetü’t-Te’assüf fî İsti’mâli’l-Hak, *Musul* 1984.
- Öztürk, Osman**, Hukuk Tarihinde Mecelle, *İstanbul* 1973.
- Rado**, Türkan, Roma Hukuku Dersleri (Borçlar Hukuku), Filiz Kitabevi, İstanbul 2001.
- Râgıb el-İsfahânî**, Ebu’l-Kâsım, Hüseyin b. Muh’ammed (ö. 502/1108), el-Müfredât fî Garîbi’l-Kur’ân, İstanbul 1986.
- Sahnûn b. Abdî’s-Selâm b. Saîd** (ö. 240/854), el-Müdeveeneti’l-Kübâ, (Dâru Sadr), Mısır ts.
- Salvatore Di Marzo**, Roma Hukuku, (çev. Ziya Umur), İstanbul 1959.
- Semerkandî**, Alâüddin Şemsü’n-Nazar Ebî Bekir Muhammed b. Ahmed (ö. 539), Mîzânü’l-Usûl, (thk. Muh’ammed Zeki Abdülber), Katar 1984
- Senhûrî**, Abdürrezzak, (ö. 1971), Mesâdirü’l-Hak fî’l-Fıkhî’l-İslâmî, I-VI, Beyrut 1998.
- Serahsî, Şemsü’l-E’imme Muhammed b. Ahmed b. Sehl** (ö. 483/1090), el-Mebsût, I- XXX, (thk. Ebî Abdillâh Muh’ammed Hasan eş-Şafî’î), Dâru’l-Kütübî’l- ‘İlmiyye, Beyrut 2001.
- , Usûl, (thk. Ebü’l-Vefa el-Afgânî), Dâru’l-Kütübî’l-‘İlmiyye, Beyrut 1993.
- Seyyid Bey**, Usûl-ü Fıkh Dersleri, Matba’a-i Hukûkiye, İstanbul 1328.
- Süyûtî, Celâlüddîn b. Abdirrahman** (ö. 911/1505), el-Eşbâh ve’n-Nezâir fî Kavâ’id -i Furû’-i Fıkhî’s-Şafî’iyye, Bey’tü’l-Efkârî’d-Düveliyye, Lübnan 2006.

- Şafî’î, Ebü Abdrillah Muhammed b. İdris** (ö. 204/819), el-Ümm, I-VIII, Yayına hazırlayan Muhmmmed Zührî Neccâr, Bey’rut ts.
- Şâ’rânî, Ebü’l-Mevâhib Abdülvehhâb b. Ahmed el-Ensârî**, el-Mîzânü’l-Kübâ, I-II, Dâru’l-Fıkr, Bey’rut 2001.
- Şenyüz, Doğan**, Borçlar Hukuku, Bursa 2003.
- Şîrâzî, Ebü İshak İbrahim b. Ali el-Fîrûzâbâdî** (ö. 476/1083), el-Mühezzeb fî Fıkhî’l- İmâmî’s-Şafî’î, I-III, (thk. Âdil Ahmed Abdülmevcud-Ali Muhammed Avas), Dâru’l-Ma’rifê, Beyrut 2003.
- Şîrbînî, Muhamed b. Ahmed el-Hafîb** (ö. 977/1570), Muğni’l-Muhtâc ilâ Ma’rifet-i Me’ânî elfâzi’l-Minhâc, I-VI, (thk. Muhammed Muh’ammed Tâmir-Şeref Abdullah), Dâru’l-Hadis, Kahire 2006.
- Tirmizî, Ebü İsa Muhamed b. İsa b. Sevre** (ö. 279/892), el-Câmi’u’s-Sahîh, (nşr. Ahmed Muhammed Şâkir-İbrahim Utve İvad M. Fuâd Abdülbâkî), Kahire 1981.
- Türk Hukuk Kurumu**, Türk Hukuk Lügati, Ma’ârif Matbaası, Ankara 1944.
- Velidedeoğlu, Hıfız Veldet**, Türk Medenî Hukuku, I-III, İstanbul 1959.
- Yaylalı, Davut**, İslâm Hukukunda Zamanaşımı, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, s.156-162, Bursa 1991.
- Zebîdî, Muhibbüddîn Ebu’l-Fazl Muh’ammed Murtezâ el-Hüseyinî** (ö. 1205/1790), Tâci’l-‘Arûs min Cevâhiri’l-Kâmûs, I-X, Dâru’l-Kütübî’l-‘İlmiyye, Beyrut 2007.
- , Uküdü’l-Cevâhiri’l-Münîfe, (thk. Vehbi Süleyman Ğavci el-Elbânî), Müessesetü’r-Risâle, Beyrut 1985.
- Zerkâ, Mustafa Ahmed**, el-Fıkhü’l-İslâmî fî Sevbihi’l-Cedîd, *Dimeşk 1967-1968*.
- , el-Medhalü’l-fıkhıyyü’l-‘âm, *I-II, Dimaşk 2004*.
- Zeydân, Abdülkerim**, el-Veciz fî Usûli’l-Fıkh, Dâru’l-Ravza, ts.,by.
- Zeyle’î, Fahrüddîn Osman b. Ali** (ö. 740/1342), Tebyînü’l-Hakâik Şerhu Kenzi’d- Dekâik, I-VII, Bey’rut 2000.
- Zuhayfî Vehbe**, el-Fıkhü’l-İslâmî ve Edillütühû, I-VIII, Dimeşk 1985 İslâm Fıkhî Ansiklopedisi, Risale Yayınları, İstanbul 1994

Dizin

A

Abdürrezzak Senhûrî 28
Âbık 68, 69
Af hakkı 31
Ahmed b. Hanbel 26, 105, 114, 153
Ahmed Fehmi Ebû Sünne 20, 27, 28
Aile hukuku 17, 55, 56, 146, 149, 150
Âkid 97, 135
Alım-satım 57, 58, 98, 158
Alış-veriş 46, 61, 121, 123, 129, 145
Amd 144
Âriyet 45, 64, 65, 94, 105, 106, 125, 126
Âriyet hakkı 105
Asabe 108, 111, 112, 113, 114
Ateh 108
Ayıp muhayyerliği 58, 154
Ayn 33, 56, 67, 78, 96, 100, 101, 102, 105, 106, 107, 114, 126, 127, 128, 129, 132
Ayna ilişkin haklar 32

Aynî hak-şahsî hak 33, 34
Ayn-menfaat 114
Âzâd eden/-etme 46, 47, 67, 68, 111, 113, 121, 123, 144
Âzâd etme 46, 47, 67, 68, 113, 121, 144

B

Bağlayıcılık 93, 94, 100, 105, 108
Bâin talâk 56
Bâtıl 25, 67, 83, 121, 150
Bâyi 57, 69, 147
Bedel 56, 62, 63, 89, 91, 92, 102, 105, 106, 107, 142, 160
Bey' 20, 26
Binefsihî asabe 108
Borçlar hukuku 17, 28, 146, 147, 159
Bunama 25, 108, 110, 138
Butlân 107, 121, 150

C-Ç

Câmiu's-Sağîr 62
Câr-i mûlâsık 86
Cebrî temellük 86

Cedlerin furû'u 152
 Cehâlet 50
 Cizye 48, 76
 Cünûn 108
 Çelişkili davranışlar 145

D
 Damân/tazmîn 45
 Dava hakkı 137, 156
 Dava mürûr-u zamanı 136
 Debûsî 20, 31, 96
 Delilik 76, 108, 110, 134, 135, 138
 Denklik 150
 Devletler ve harp hukuku 118
 Deyn 33, 67, 80, 132, 137
 Dinden dönme 46, 55, 77, 78, 104, 118, 119
 Dîni hak 81
 Diyânî 50, 81, 82, 83
 Diyet 76, 113, 119, 141, 145

E
 Ebû Hanîfe 59, 61, 66, 68, 70, 74, 90, 120, 126, 135, 136, 138, 142, 143
 Ebû Sevr 99
 Ebû Yusuf 70, 89, 111, 119, 129, 138, 144, 145
 Ecel/süre hakkı 102
 Ecîr-i has 66, 126, 127
 Ecîr-i müşterek 66, 126, 127, 128
 Edâ ehliyeti 134
 Ehliyet 18, 20, 40, 42, 85, 102, 110, 121, 124, 133, 134, 135, 143, 158, 163
 Ehliyet ârızaları 18, 85, 133
 Emân 76
 Emanet akitleri 126

Evlenme 16, 17, 49, 52, 53, 54, 55, 79, 150, 151, 152, 153, 154, 160, 161
 Evleviyet 110

F
 Faiz 51, 96
 Fâsik 44, 82
 Ferâ'iz 18, 77, 78, 141
 Fesih 57, 58, 93, 100, 144, 147, 148, 149
 Fesih hakkı 149
 Fethi ed-Düreynî 29
 Fey' 76
 Fiil 16, 17, 32, 58, 70, 71, 73, 75, 92, 127, 129, 133, 134, 140, 151, 153, 163, 164
 Furkat 54, 97
 Furû', usûlün furû'u 19, 151, 152
 Fuzûlî'nin satımı 59, 101

G
 Gâib 110, 116
 Gâiplik kararı 115
 Gâsıb 70
 Gasp 31, 44, 65, 69, 70, 82, 86, 96, 125, 128, 129, 130, 131, 163
 Gayr-i lazım 94
 Gayr-i menkul 86, 91
 Gayri meşrû 151
 Gayr-i mütekavvim 56
 Görme muhayyerliği 58, 147

H
 Hacb 77, 111
 Hacr 35, 69, 134, 135
 Hak 12, 17, 18, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56,

57, 59, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 74, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 99, 101, 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 120, 122, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 144, 145, 147, 148, 153, 154, 155, 156, 157, 159, 160, 164

Hak düşürücü süre 44, 140
 Hak ehliyeti 133
 Hâkîmin hükmü 116
 Hakkın düşmesi 11, 12, 15, 16, 17, 18, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 56, 57, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 77, 78, 79, 81, 85, 89, 91, 93, 106, 114, 115, 116, 125, 131, 135, 138, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163
 Halefiyet 97, 113
 Hanbelî mezhebi 93, 104, 157
 Hanefî mezhebi 17, 74, 93, 95, 118, 120, 135, 145
 Hapis hakkı 33, 35, 57, 66, 68, 69, 155
 Harbî 46, 77, 109
 Havale 17, 57, 58, 59, 60
 Helak 45, 66, 75, 106, 130
 Hırsızlık 32, 72, 74, 75, 82
 Hıyâr-ı ayb 95, 97
 Hıyâr-ı meclis 148
 Hıyâr-ı nakd 96
 Hıyâr-ı ru'yet 95
 Hıyâr-ı şart 48, 78, 95, 97, 139
 Hıyâr-ı ta'yin 95
 Hibe 26, 46, 64, 65, 75, 87, 105, 106, 107, 108, 121, 123
 Hibeden Rucû' Hakkı 106

Hidâne 33
 Hirman 141
 Hudûd 72
 Hukûkî eylem 11, 12, 78, 140, 150, 163
 Hukûkî eylemsizlik 140, 154, 155
 Hukûkî İşlem 12, 35, 57, 88, 158, 160, 163
 Hukûkî konum 46
 Hukûkî olay 11, 12, 85, 163
 Hukûkî sonuç 11, 32, 42, 57, 86
 Hukûkî teğayyür 18, 71, 125, 128, 129, 130, 131
 Hukuk kaideleri 12, 78
 Hususî haklar 38, 39
 Hükmî ölüm 18, 115

İ
 İskât 13, 31, 32, 46, 47, 48, 49, 54, 55, 63, 67, 68, 71, 89, 91, 111, 123, 145, 146, 147, 158, 160, 161, 163
 İstishâb 69, 80, 116
 İvaz 87, 105, 107, 112
 İbâhe 31
 İbn Âbidin 19, 101
 İbn Nuceym 19, 20, 44, 45, 46, 49, 50, 52, 54, 55, 59, 61, 64, 69, 72, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 86, 87, 90, 91, 94, 95, 102, 108, 110, 111, 113, 116, 118, 119, 120, 125, 129, 132, 134, 146, 154, 155
 İbn Receb 20, 29, 34, 35, 51
 İbn Receb el-Hanbelî 34, 51
 İbn Rüşd 20, 53, 57, 69, 88, 99, 100, 117, 139, 152
 İbrâ 46, 47, 64, 67, 160
 İcâre 44, 65, 66, 98, 99, 100, 105, 106, 126, 128, 147, 155
 İcâre hakkı 66, 98

İcârenin infisâhı 98
 İcâreteyn 80, 137
 İcâzet 59, 100, 101, 155
 İcâzet hakkı 100, 101
 İcbâr 69, 74, 108, 143
 İddet 32, 55, 123
 İfâ 33, 158, 159
 İhtilaf-ı dâr 141
 İhtisas hakkı 35
 İkâle 58, 59, 93
 İkrâh 50, 69, 74, 90, 94, 122, 143, 144
 İkrâr 119
 İltizâm 104
 İlzâm 93
 İmâmeyn 61, 66, 68, 120, 126, 135, 138, 139, 142
 İmam Mâlik 20, 83, 135, 139
 İmam Muhâmmed 74, 89, 90, 119, 138, 145, 156
 İmam Züfer 66, 89, 156
 İmkânsızlık 44, 157, 164
 İn'ikâd 102
 İntifâ' 40
 İntifâ' hakkı 35
 İrade Nazariyyesi 36
 İrtidâd 46, 55, 62, 77, 78, 118, 119, 120, 122, 123, 124
 İrtifâk 34, 40
 İrtifâk hakları 40
 İsevî Ahmed İsevî 28
 İsmail Ömerî 20, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 159
 İstifâ 42, 104
 İstifâ-i kısas 63
 İstilâd 111, 121

J

Jellinek 37
 Jhering 36, 37

K

Kabz 107, 155
 Kamu hakları 37
 Karâbetin 52, 152
 Kârâfî 99, 103
 Karışma ve bitişme 131
 Karine 146
 Karma haklar 30, 32
 Karma nazariye 37
 Kasâme 145
 Kâsânî 19, 32, 46, 48, 54, 70, 90, 91, 92, 95, 103, 105, 106, 107, 117, 119, 120, 121, 122, 142, 146, 158
 Katil 160
 Kavfî 134, 144
 Kazâi hak 81, 83
 Kazaî işlem 116
 Kazâi rüşd 42
 Kazif 32, 60, 61, 72, 73, 74, 78, 82
 Kazif haddi 60, 73, 74, 78
 Kefâet 150
 Kemal Oğuzman 21, 39, 40, 41, 159
 Kerhî' 105
 Kısas 32, 48, 63, 72, 75, 76, 119, 120, 141, 144, 145, 160
 Kısas hakkı 32
 Kıyas 102
 Kiralama 17, 46, 57, 65, 66, 96, 98, 99, 100, 105, 121, 126, 128, 145, 147
 Kişilik hakları 41
 Kitâbet 46, 67, 111, 121, 123, 160
 Kölelik 40, 66, 70, 77, 110, 141
 Kul hakları 31
 Küçüklük 40, 70, 108, 138
 Küfr-ü târî 119

L

Leben-i fahl 152, 153
 Lüzûm 93, 94

M

Ma'kûdün aleyh 96, 99, 101
 Mâlikî mezhebi 53, 79
 Maraz-ı mevt 108
 Mâverdi 19, 53, 54, 55, 65, 89, 92, 93, 97, 100, 148, 152
 Mebî 90, 95, 96, 97, 102, 129, 130, 155
 Mecelle 21, 35, 69, 70, 75, 78, 79, 80, 81, 101, 126, 132, 137, 138, 142, 154, 155, 156
 Mefkûd 69, 115, 116, 117, 118
 Mehîr hakkı 57, 142
 Menfaat 27, 28, 30, 31, 32, 36, 37, 96, 98, 99, 100, 105, 114, 128, 129
 Menfaatin temlikî 105
 Menfaat nazariyesi 36
 Merginânî 19, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 80, 81, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 94, 96, 98, 101, 102, 106, 111, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 126, 128, 129, 135, 138, 139, 143, 144, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 156
 Meşru müdafâ 141
 Mevhûbun leh 59, 65, 107
 Mevkuf 46, 59, 77, 101, 107, 121
 Milk 34, 35, 73, 91, 114, 121, 123
 Milk hakkı 34
 Milk-hukuk-ibâha 34, 114
 Mu'addün li'l- istiğlâl 155
 Muâmelât 17
 Mu'âteb 79, 142

Mudârebe 34, 94
 Mudârebe şirketi 94
 Muğnî 20, 44, 47, 54, 98, 104, 109, 114, 124, 149, 150, 152, 153, 155, 158
 Muharremât 49, 150
 Muharrim 153
 Muhayyerlik 16, 48, 57, 58, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 103, 138, 139, 140, 144, 146, 147, 148, 149
 Muhayyerlik hakkı 57, 58, 93, 96, 98, 103, 139, 140, 147, 148
 Muhîl 59
 Mukârenet 53, 150, 151, 152
 Mukâtaa 80
 Musâhere 52, 150, 151
 Mûsâ leh 106
 Mustafa Ahmed ez-Zerkâ 28, 34, 126
 Mu'tuk 113
 Mutlak haklar 39, 40, 41
 Mübâşeret 125, 127
 Müdde'î 62
 Müdebber 77, 123
 Müdevvenetü'l-Kübâ 122
 Müfârat 54
 Mükâteb 34, 67
 Mükreh 144
 Mükteseb ârıza 135
 Mülcî ikrâh 144
 Mülk hakkı 67, 120
 Mülkiyet hakkı 27, 33, 39, 46, 67, 68, 76, 77, 88, 120, 123, 131
 Münâkehât 52, 53, 56
 Mürted 46, 55, 61, 62, 72, 77, 109, 115, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 142, 163
 Mürûr hakkı 137
 Müste'cir 126

- Müste'ir 105, 126
 Müste'men 76
 Müstevdi' 45, 64
 Müşteri 57, 90, 92, 101, 102, 147, 148, 155, 156
 Müttekavvim 56, 106, 125
 Mütesebbib 80, 126
 Müzenî 19, 65, 123
- N**
 Nafaka hakkı 54, 55, 56, 116, 123, 157, 158
 Nâfiz 59, 101, 158
 Nâşize 17, 44, 157
 Nefâz 93, 121
 Neseb 53, 112, 113, 114, 152, 153
 Nisbî haklar 39, 41
 Nisyân 50
 Nüşûz 48, 56, 140
- Ö**
 Öldürme 18, 63, 69, 76, 77, 78, 119, 140, 141, 142, 143, 144, 145
 Ölüm 18, 23, 46, 48, 49, 59, 60, 78, 85, 87, 88, 89, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 101, 103, 104, 106, 107, 109, 110, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 142, 145, 159, 163
 Ölüm karanesi 115, 163
 Ömer Nasuhi Bilmen 23, 24, 31, 45, 54, 55, 56, 62, 63, 69, 73, 86, 95, 101, 108, 111, 112, 113, 117, 144, 151
 Özel haklar 37
- R**
 Rakabe 33, 100
 Reddül-muhtâr 19, 57, 58, 59, 62, 64, 72, 76, 83, 86, 91, 94, 96, 97, 101, 103, 126, 147
 Rehin 33, 34, 35, 40, 46, 78, 121, 123
 Rehin hakları 40
 Reşit 135
 Rızâ 46, 47, 48, 99
 Rızaya delâlet eden fiiller 146, 148
 Ribâ 96
 Riddet 55, 104, 119, 120
 Rucû' hakkı 65, 106
 Rüşd 20, 42, 53, 57, 69, 88, 99, 100, 117, 139, 152
- S-Ş**
 Sabri Şakir Ansay 81, 137, 158, 159
 Savigny 36
 Sefeh 70, 135
 Sefih 70, 135
 Semâvî ârızalar 135
 Semen 102, 131, 142
 Serahsî 19, 20, 30, 31, 32, 47, 48, 52, 54, 55, 56, 58, 60, 61, 64, 65, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 85, 86, 87, 88, 91, 95, 105, 109, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 124, 126, 136, 140, 141, 143, 147, 155, 160, 161
 Sığâr 108
 Sihri hurmet 150
 Sihri karâbet 16, 49
 Sihriyyet 151
 Siyer 19, 77, 118
 Subhî Mahmesânî 28
 Sukut 48, 128, 138, 161
 Sulh 48, 62, 63, 64, 71, 76, 91, 92, 93, 147, 160
 Süfyân-ı Sevrî 99
 Sükût 78, 79, 92, 154, 155, 156
 Süt emme 53, 150, 152, 153
 Süt kardeşliği 153

- Şafî 51, 54, 60, 68, 73, 83, 92, 97, 99, 102, 123, 135, 148, 151
 Şâfi'î mezhebi 59, 126
 Şahsî haklar 41
 Şart muhayyerliği 57, 97, 139, 148
 Şefî' 90, 93, 156, 157
 Şehadet, şahitlik hakkı 60, 61, 74, 75, 82, 83
 Şek 80, 118
 Şibh-i amd 144
 Şirb hakkı 137
 Şü'fa 17, 42, 43, 48, 59, 63, 71, 80, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 138, 139, 140, 145, 146, 154, 156, 157
- T**
 Ta'ayyün 33
 Tahrîm 152
 Talâk 17, 46, 47, 55, 56, 67, 121, 123, 145, 160
 Taleb-i husumet 87
 Taleb-i işhâd 87
 Tasarruflar 46, 55, 109, 121, 134, 144, 147
 Ta'zir 72
 Tazmîn 16, 45, 46, 52, 64, 65, 66, 71, 75, 79, 80, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 133
 Tazmînat 45, 64, 125, 127, 130
 Tazmîn yükümlülüğü 45, 46, 64, 65, 66, 75, 126, 127
 Te'addî 127
 Te'cil 94, 102
 Tedbîr 46, 67, 68, 111, 121, 123, 160
 Tefvizü't-talâk 55
 Tehâlîf 129
 Tekadüm 43, 44, 73, 74, 79, 81, 136, 137
 Telef 17, 31, 32, 45, 51, 64, 65, 80, 100, 118, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 142, 163
 Temellük 34, 86, 87, 91, 158
 Temlik 102, 105, 106, 158
 Terk 80, 91, 92, 93, 137, 138, 156
 Tesebbüb 127
 Tevâ 59, 60
- U-Ü**
 Usûl 12, 20, 29, 30, 31, 32, 68, 79, 135, 143, 152, 155
 Ücret 44, 60, 65, 66, 75, 127, 128, 155
 el-Ümm 19, 51, 52, 53, 54, 58, 60, 83, 97, 123, 144, 148, 151, 153, 161
 Ümmü veled 77
- V**
 Vâhib 107
 Vâris 78, 97, 111, 112, 120, 122
 Vasî 33, 115, 132
 Vedî'a 45, 64, 65, 76, 94, 107, 126, 133
 Vehbe 27, 32
 Vekâlet 17, 57, 61, 62, 101, 108
 Vekil 33, 61, 62, 116, 154, 155
 Velâ 111, 112, 113, 114
 Velâ hakkı 111, 112, 114
 Velâ-i 'itâka 111
 Velâ-i müvâlât 111
 Velâ-i ni'met 111
 Velâyet 27, 33, 40, 108, 109, 110, 125
 Velâyet hakkı 27, 108, 109
 Velâyet-i icbâr 108
 Velâyet-i nedb 108
 Velâyet ve vesâyet hakları 40

Veli 33, 53, 101, 109, 149, 150
Veliyyü'l-emr 108, 160
Vücub ehliyeti 133

W

Windscheid 36

Y

Yeminleşme 129
Yenilik doğuran haklar 41, 42
Yol kesicilik 32

Z

Zaman aşımı 43, 44, 72, 74, 75, 80,
81, 136, 137, 138, 139, 140, 159

Zaruret 16, 50, 69, 163
Zehâvî 28
Zehîra 20, 47, 51, 52, 54, 97, 99,
104, 110, 127, 130, 132, 136, 138,
144, 150, 155, 157
Zevi'l-erhâm 67, 68, 114, 116
Zeylâî 44
Zimmet 33, 104
Zimmete ilişkin haklar 32
Zina 32, 44, 52, 72, 73, 74, 137,
141, 151, 152
Zina haddi 73
Zuhaylî 27, 32

İSLÂM HUKUKUNDA HAKKIN DÜŞMESİ

Hak, bütün hukuk sistemlerinde korunan yetki, ayrıcalık. İhlali kabul edilemeyen, korunması için önlemler alınan, yaptırımlar devreye sokulan menfaat. Ancak bazı durumlarda Hukuk sistemleri tabir yerindeyse varlık sebepleri olan ve koruma altına aldıkları hakların düşmesine hükmedebilir. Hukukî olay, hukukî eylem ve hukukî işlemler hakların kaybedilmesinde temel sebepler görünümündedir. Bu kitapta İslam hukuku açısından hangi durumlarda ve hangi sebeplerle hak kayıpları yaşandığı meselesi teori-pratik bütünlüğü ile ele alınmaya çalışıldı. Fıkıhın bütün sahalarında ve büyük oranda dört mezhep merkezli izahlar uzun ve yorucu bir mesaiyi gerekli kıldı. Buna geçecek sonuçları bahşetmek âlemlerin Rabbine mahsustur. Beklenti ve umudumuz bundan başkası değildir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-8371-96-3
9 786258 371963